

захисту від залучення до участі у збройних конфліктах як грубого порушення норм як українського законодавства, так і міжнародного гуманітарного права. З цією метою в КК України слід передбачити більш сувору відповідальність за залучення малолітніх та неповнолітніх до участі у збройних конфліктах та розробити систему заходів протидії зазначеним злочинам.

Література

1. Чеховська М., Ничитайло І. Правові аспекти втягнення неповнолітніх до участі у бойових діях. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 8. С. 150-154.
2. Trafficking in Persons Report (june, 2016). URL: www.state.gov/j/tip
3. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_795
4. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квіт. 2001 р. № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>

УДК 341.824:338.47 (043.2)

Щербіна К.В., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Державний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Шведова Г.Л., к.ю.н., доцент

СПЕЦІАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА МАРОДЕРСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

В 2022 році після підписання Президентом України Указу «Про введення воєнного стану в Україні» та «Про внесення змін до Указу Президента України» від 29 грудня 2021 року [1], постало нагальне питання яке потребує детального розкриття. А саме: що таке мародерство, яким чином звичайному громадянину та правоохоронцю відрізнити його від інших правопорушень, пов'язаних із посяганням на власність, та як не перейти межу під час затримання правопорушника?

Слід зазначити, що кримінальні правопорушення, спрямовані на заволодіння чужим майном фізичними особами, які не є військовослужбовцями, кваліфікуються за: ст. 185 «Крадіжка»; ст. 186 «Грабіж»; ст. 187 «Розбій»; ст. 189 «Вимагання»; ст. 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем».

Особи, які вчинили кримінальні правопорушення передбачені вищевказаними статтями, не підпадають під кваліфікацію за ст. 432 Кримінального кодексу України, а саме «Мародерство». Стаття 432 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за

мародерство. Викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих чи поранених [2].

Отже, як зазначено в Науково-практичному коментарі до Кримінального кодексу України, предметом мародерства можуть бути тільки приватне майно (гроші, годинники, медальйони тощо) вбитих чи поранених, незалежно від того, до чиєї армії останні належать. Викрадені вони можуть бути як під час бою, так і відразу ж після нього. Зброя, боєприпаси, документи, що містять відомості військового характеру, інші предмети, що збираються для їх використання під час ведення військових дій, не є предметом цього злочину. З об'єктивної сторони злочин виражається у суспільно небезпечних діях - викраденні речей, що знаходяться при вбитих і поранених. Обов'язковою ознакою складу є місце - поле бою [3].

Потрібно також зазначити, у зв'язку з останніми змінами до ККУ посилено покарання не тільки за привласнення на полі бою майна поранених та вбитих (мародерство), а ще й за використання трагічних обставин, бойових дій для власної наживи [4], адже правопорушення проти власності доповнилися кваліфікуючою ознакою - скоєння в умовах воєнного стану. Відтепер за вчинення злочинів в умовах воєнного або надзвичайного стану відповідальність стала більш суворою, а саме:

за крадіжку (таємне викрадення чужого майна) - порушнику загрожує позбавлення волі на строк від 5 до 8 років;

за грабіж (відкрите викрадення чужого майна) - строк від 7 до 10 років;

за розбій (напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний із насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства) - злочинцю загрожує не лише позбавлення волі на строк від 8 до 15 років, а ще й конфіскація майна [2].

Отже, якщо відбувається викрадення, або привласнення речей за межами поля бою, ці дії підпадають під загальну норму, що встановлює відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності.

Після початку воєнного часу в багатьох містах України було зафіксоване затримання «мародерів» власними силами за допомогою примусового прикріплення порушників до стовпів. Статтею 207 КПК зазначено: *«Кожен має право затримати без ухвали слідчого будь-яку особу при вчиненні або замаху на вчинення кримінального правопорушення, а також безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення»* [5]. Отже, громадяни мають право власними силами затримати правопорушника і одразу передати його уповноваженій особі або принаймні повідомити про такий випадок. Але при вчиненні затримань потрібно звернути увагу на те, щоб дії осіб не виходили за межі статті 124 ККУ «Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень»

у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця» [2]. Прив'язування людини до дерева чи стовпа, роздягання її та інша подібна поведінка є класичним катуванням та будуть тягнути кримінальну відповідальність. За ці дії передбачене покарання від 2 до 5 років позбавлення волі. В Кримінальному кодексі такі дії підпадають під ознаки статті 127 ККУ (катування).

Література

1. Про внесення змін до Указу Президента України: Указ Президента України від 29 груд. 2021 р. № 687/2021 / Верховна Рада України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2302022-42093>
2. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. Том 2. URL: <http://mego.info/матеріал/стаття-432-мародерство>
4. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство: Закон України від 3 бер. 2022 р. № 2117-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-20#Text>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

УДК 343.98(043.2)

Ярошук М.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Ланцедова Ю.О., к.ю.н., доцент

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИКИ

Україна є незалежною, правовою державою, де засади демократії цінуються вище всього. У громадян існує прямий обов'язок дотримання обов'язків громадянина, а у держави – забезпечення виконання прав та свобод. Особливо важливим це є для діяльності правоохоронних органів, які покликані захищати інтереси наших громадян. Криміналістика є однією із важливих складових, що сприяє попередженню, розслідуванню злочинів.

Криміналістика повинна ефективно розвиватись в умовах динамічних правових змін нашої держави та відображатись у реформах кримінальної юстиції. Але, попри усі переконання, сучасний стан криміналістики знаходиться на пострадянському етапі та є, в багатьох аспектах, застарілим.